

การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยจะเป็นอย่างไร?

จากสถานการณ์เศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว EIC จึงจัดทำ Dashboard ที่ประกอบไปด้วยหลายตัวชี้วัดสำคัญ เพื่อติดตามภาวะเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด (รูปที่ 1) โดยสรุปได้ว่าเศรษฐกิจไทยภาคการท่องเที่ยวและส่งออกในปัจจุบันยังอยู่ในระดับต่ำต่อเนื่อง สะท้อนจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และจำนวนเที่ยวบินในประเทศ รวมถึงมูลค่าส่งออกที่ปรับลดลงต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามก็เริ่มเห็นสัญญาณฟื้นตัวในส่วนของมาตรการปิดเมืองที่เริ่มผ่อนคลาย สะท้อนจากข้อมูลการเดินทางของประชาชนที่เริ่มมีสูงขึ้น หลังจากลดลงอย่างมากในช่วงก่อนหน้านี้ ขณะที่ทางด้านการจ้างงาน แม้ว่าตัวเลขอัตราว่างงานในภาพรวมจะยังมีทิศทางทรงตัว แต่หากพิจารณาข้อมูลการประกาศรับสมัครงานของ Jobsdb.com พบว่ามีการปรับลดลงมากในช่วงที่มีการปิดเมือง และเริ่มมีการฟื้นตัวจากจุดต่ำสุดเมื่อมีการทยอยเปิดเมือง แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าก่อนการระบาด COVID19 อยู่พอสมควร สะท้อนแนวโน้มตลาดแรงงานที่ยังอ่อนแอในระยะต่อไป

การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยจะเป็นอย่างไร?

EIC ประเมินเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป (U-shape) โดยลักษณะการฟื้นตัวจะแตกต่างกันในแต่ละภาคธุรกิจ (sector)

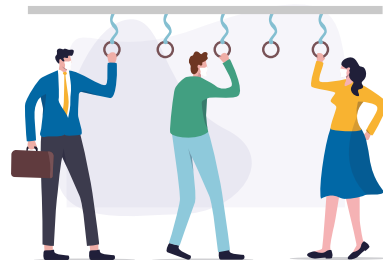
จากการติดตามข้อมูลเร็วในหลายภาคส่วน

การท่องเที่ยวจากต่างประเทศยังคงซบเซาต่อเนื่อง โดยจำนวนนักท่องเที่ยวหายไปเกือบทั้งหมดตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นต้นมา

การส่งออกในเดือนเมษายนหดตัวในระดับสูง จากผลกระทบของการปิดเมืองทั่วโลก

การปิดเมืองในไทยส่งผลต่อการเดินทางของประชาชน โดยแม้จะเริ่มเห็นสัญญาณฟื้นตัวหลังมีมาตรการผ่อนคลาย แต่ก็ยังต่ำกว่าระดับก่อนเกิดวิกฤติ

เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป (U-shape) เนื่องจาก

เศรษฐกิจไทยมีความอ่อนแออยู่แล้วก่อนหน้าวิกฤติ

ภาคท่องเที่ยวหดตัวในระดับสูงอย่างช้า ๆ

เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มฟื้นตัวแบบ U-shape

ภาครัฐเร็วและภาคธุรกิจไทยมีความเปราะบางทางการเงินเพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้อุปสงค์ในประเทศอ่อนแอ

EIC ทำการประเมินแนวโน้มการฟื้นตัว รายภาคธุรกิจ (sector) โดยใช้ 3 หลักเกณฑ์ ได้แก่

1

ภาวะก่อนวิกฤติ (Initial conditions)

โดยพิจารณาจากคุณภาพสินเชื่อ ยอดการปิดกิจการ และ สภาพคล่องของกิจการ

2

ระดับผลกระทบจาก COVID-19 (Degree of impacts)

โดยเทียบกับระดับรายได้ ก่อนเกิดวิกฤติ

3

ความเร็วในการฟื้นตัว ของแต่ละภาคธุรกิจ (Speed of recovery)

ซึ่งวัดจากระยะเวลาที่รายได้ จะกลับมาทำระดับก่อนเกิดวิกฤติ

พบว่า ธุรกิจส่วนมากได้รับผลกระทบจาก COVID-19 และจะใช้ระยะเวลาพอสมควรในการฟื้นตัว โดยธุรกิจที่น่ากังวลมากที่สุด คือ ธุรกิจร้านอาหารและโรงแรม เพราะเป็นธุรกิจที่มีความเปราะบาง ตั้งแต่ก่อนวิกฤติและได้รับผลกระทบรุนแรง รวมถึงมีแนวโน้มฟื้นตัวช้า

	1 Initial conditions	2 Degree of impact	3 Speed of recovery
ร้านอาหาร	Red	Red	Red
โรงแรม	Red	Red	Red
อสังหาริมทรัพย์	Yellow	Red	Red
รถยนต์	Yellow	Red	Red
ก่อสร้างภาคเอกชน	Red	Green	Red
ขนส่ง (ผู้โดยสารและสินค้า)	Yellow	Red	Yellow
ผลิตเคมีภัณฑ์ พลาสติก ยาง	Green	Yellow	Red
ค้าส่ง-ปลีก non grocery	Yellow	Yellow	Yellow
ผลิตอาหาร เครื่องดื่ม	Red	Green	Yellow
ผลิตอิเล็กทรอนิกส์	Yellow	Yellow	Yellow
ค้าส่ง-ปลีก grocery	Yellow	Green	Yellow
สื่อสาร	Yellow	Green	Green
สุขภาพ	Green	Green	Yellow

เปราะบางก่อนวิกฤติ
warnings: หนักมาก ฟื้นตัวช้า

ไม่ได้เปราะบางมากก่อนวิกฤติ
warnings: หนักน้อย ฟื้นตัวเร็ว

Loan quality, business closures and cash buffer	รายได้ที่ลดลง (Revenue loss)	ความเร็วที่รายได้ของแต่ละสาขาจะกลับไปเทียบเท่าของปี 2019
อ่อนแอ	ผลกระทบมาก (หดตัวมากกว่า 20%)	หลังปี 2021
ปานกลาง	ผลกระทบปานกลาง (หดตัว 10-20%)	ภายในปี 2021
แข็งแกร่ง	ผลกระทบต่ำ (หดตัวน้อยกว่า 10%)	ภายในปี 2020

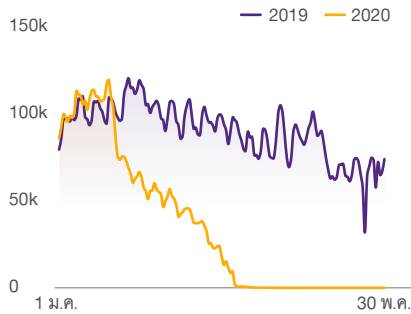
รูปที่ 1 : Dashboard ติดตามภาวะเศรษฐกิจในภาคต่าง ๆ

หน้า 1/2

การท่องเที่ยว

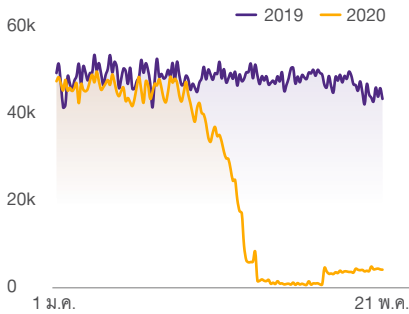
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่าน 5 สนามบินหลัก

หน่วย : คน, รายวัน

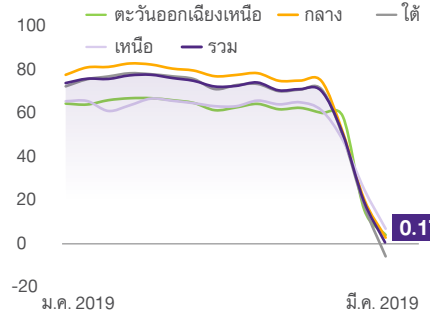
จำนวนนักท่องเที่ยวจากเที่ยวบินในประเทศผ่าน 22 สนามบิน

หน่วย : คน, รายวัน

Hotel Occupancy Rate

หน่วย : %, รายเดือน

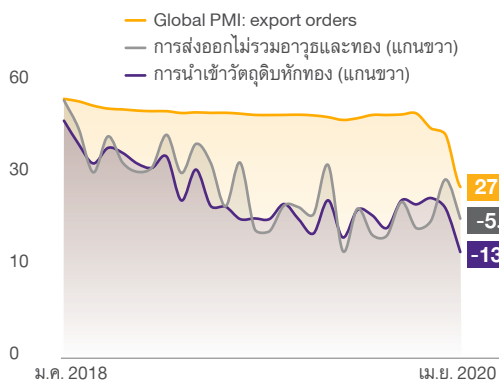

การส่งออก

Global PMI : Export orders, การส่งออกและการนำเข้าวัตถุดิบ

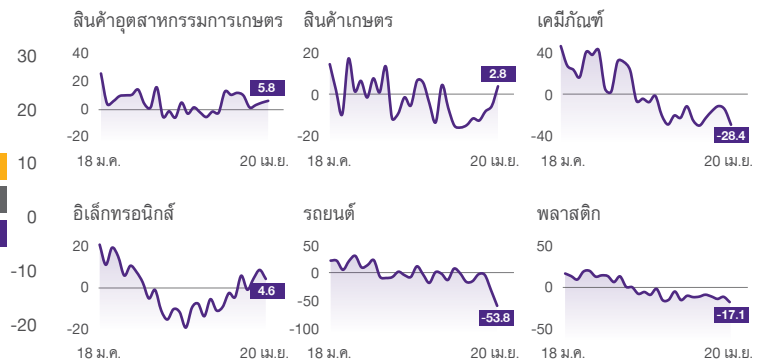
หน่วย : ดัชนี, รายเดือน

หน่วย : %YOY, รายเดือน

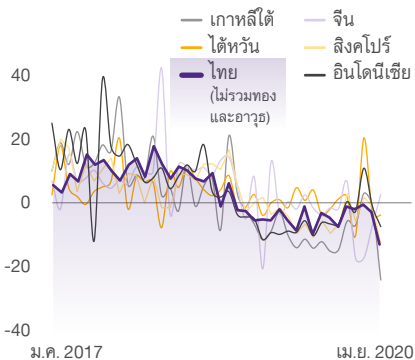
การส่งออกรายสินค้าสำคัญ

หน่วย : %YOY, รายเดือน

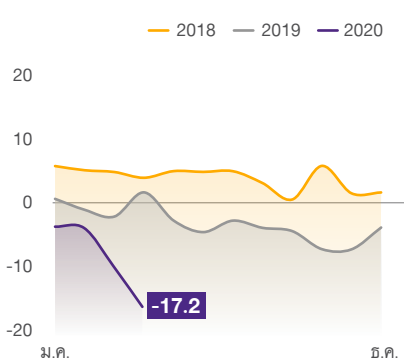
ส่งออกรายประเทศ (ประเทศที่ข้อมูลออกเร็ว)

หน่วย : %YOY, รายเดือน

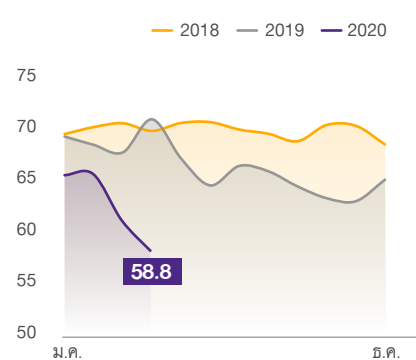
MPI

หน่วย : %YOY, รายเดือน

CapU SA

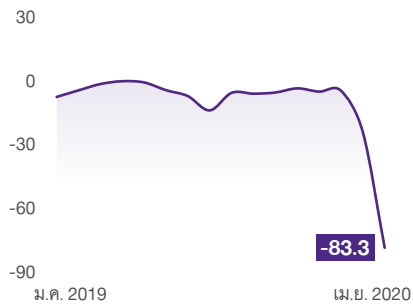
หน่วย : ดัชนี, รายเดือน

มาตรการปิดเมือง

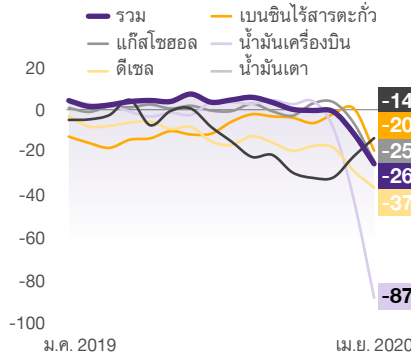
จำนวนเที่ยวเดินทางของสถานีขนส่งผู้โดยสาร
ในประเทศ 115 สถานี

หน่วย : %YOY, รายเดือน

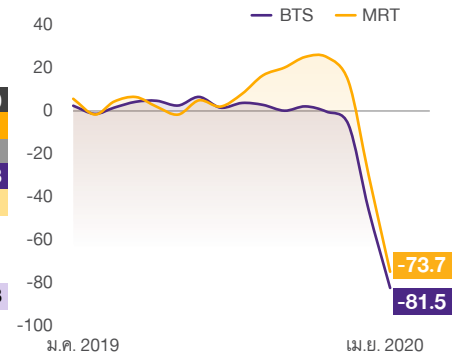
ปริมาณขายน้ำมันปิโตรเลียม
ในประเทศ

หน่วย : %YOY, รายเดือน

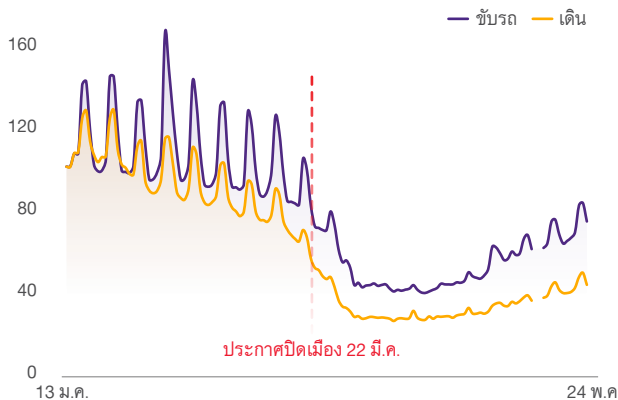
จำนวนผู้โดยสารที่เดินทางโดย
BTS และ MRT ต่อเดือน

หน่วย : %YOY, รายเดือน

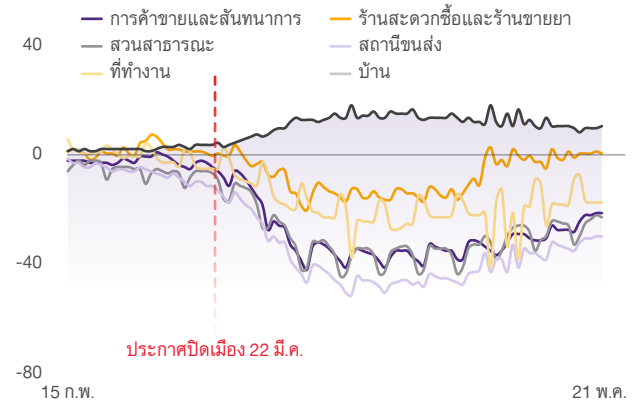
Apple Mobility Index

หน่วย : ดัชนี 100 = 13 ม.ค. 2020, รายวัน

Google Mobility Index

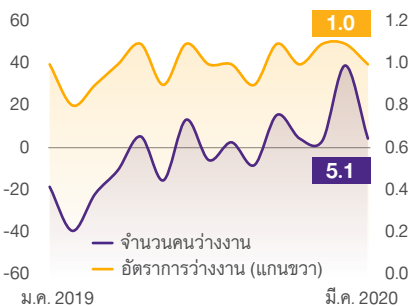
หน่วย : %การเปลี่ยนแปลงจากวันฐาน, รายวัน

ตลาดแรงงาน

จำนวน
คนว่างงาน

หน่วย : คน, รายวัน

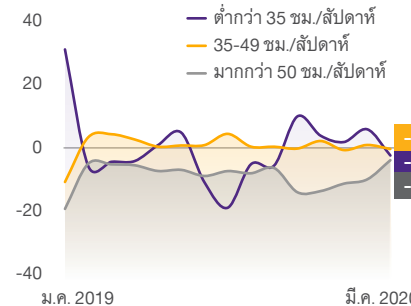

อัตรา
การว่างงาน

หน่วย : %, รายเดือน

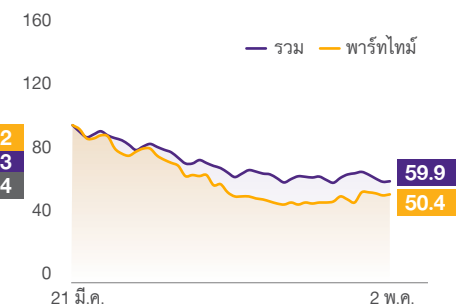
การจ้างงานแบ่งตาม
จำนวนชั่วโมงการทำงาน

หน่วย : %YOY, รายเดือน

จำนวนตำแหน่งงานที่เปิดรับแบ่งตามประเภท
จาก Jobsdb.com

หน่วย : ดัชนี 100= 21 มี.ค. 2020, รายวัน

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ CEIC, BTS, BEM, กรมท่าอากาศยาน, Google, Apple, Jobsdb.com และกรมการขนส่งทางบก

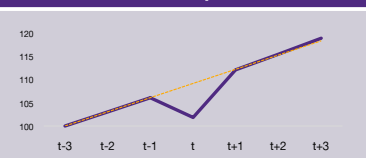
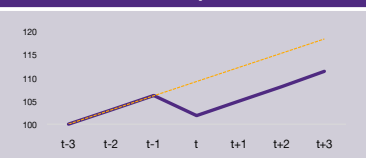
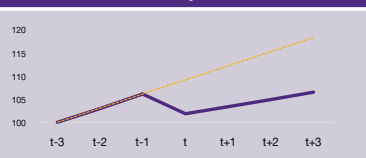
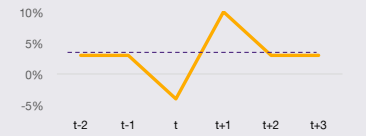
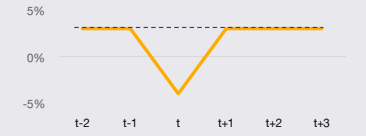
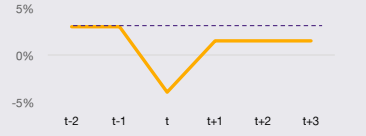

EIC ประเมินในระยะข้างหน้า เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป (U-shape) เนื่องจากเศรษฐกิจมีความอ่อนแออยู่แล้วก่อน COVID-19 ประกอบกับการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มฟื้นตัวช้า ๆ ขณะที่ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจก็มีความเปราะบางสะสมอยู่มากจากระดับหนี้ที่สูง

ก่อนที่จะวิเคราะห์ลักษณะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ขอกล่าวถึงนิยามของการฟื้นตัวแต่ละแบบ โดยในการวิเคราะห์จะใช้นิยามเดียวกับ Boston Consulting Group (BCG) มีข้อมูลตามรูปที่ 2 ซึ่งโดยสรุปแล้ว การฟื้นตัวจะสามารถแบ่งได้เป็น 3 แบบหลัก ได้แก่ V-shape, U-shape และ L-shape โดยการฟื้นตัวแบบ V-shape คือการฟื้นตัวแบบรวดเร็ว ทำให้ระดับจะกลับไปสู่เส้นแนวโน้ม (trend) เดิมก่อนวิกฤติ ขณะที่การฟื้นตัวแบบ U-shape นับเป็นการฟื้นตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยในที่สุดจะมีอัตราเติบโตใกล้เคียงกับก่อนวิกฤติ แต่ระดับ (level) จะอยู่ต่ำกว่าเส้นแนวโน้มก่อนวิกฤติ และสุดท้ายการฟื้นตัวแบบ L-shape เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง (structural change) โดยนอกจากระดับจะต่ำกว่าเส้นแนวโน้มเดิมแล้ว อัตราเติบโตก็จะต่ำกว่าด้วย

รูปที่ 2 : ลักษณะการฟื้นตัวแบบต่าง ๆ

Recovery shape (V-U-L) - นิยาม

Time	V shape	U shape	L shape
ระดับ (Level)			
อัตราเติบโต (Growth)			
t-1	อัตราเติบโตก่อนเกิดวิกฤติ (x%)	อัตราเติบโตก่อนเกิดวิกฤติ (x%)	อัตราเติบโตก่อนเกิดวิกฤติ (x%)
t	ช่วงเกิดวิกฤติที่มีการหดตัวรุนแรงและรวดเร็ว	ช่วงเกิดวิกฤติที่มีการหดตัวรุนแรงและรวดเร็ว	ช่วงเกิดวิกฤติที่มีการหดตัวรุนแรงและรวดเร็ว
t+1	ช่วงฟื้นตัว มีอัตราเติบโตสูงกว่าก่อนเกิดวิกฤติ (>x%)	ช่วงฟื้นตัว มีอัตราเติบโตใกล้เคียงก่อนเกิดวิกฤติ (= x%)	ช่วงฟื้นตัว มีอัตราเติบโตต่ำกว่าก่อนเกิดวิกฤติ (<x%)
Long run	กลับมาเติบโตเท่ากับก่อนวิกฤติ และมีระดับเข้าสู่เส้นแนวโน้มเดิม (trend)	กลับมาเติบโตเท่ากับก่อนวิกฤติ แต่ระดับต่ำกว่าแนวโน้มเดิม (trend)	ทั้งระดับและอัตราเติบโตต่ำกว่าค่าก่อนวิกฤติ

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ BCG center for Macroeconomic Analysis

EIC ทำการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในการฟื้นตัวลักษณะต่าง ๆ โดยจะวิเคราะห์ในส่วนของแนวโน้มเศรษฐกิจโลก การฟื้นตัวของภาคท่องเที่ยว และความพร้อมในการฟื้นตัวของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ ผลปรากฏตามรูปที่ 3

รูปที่ 3 : แนวโน้มการฟื้นตัวของปัจจัยสำคัญตามรูปแบบการฟื้นตัวในลักษณะต่าง ๆ

	V - shape	U - shape	L- shape
เศรษฐกิจโลก	มาตรการช่วยเหลือเศรษฐกิจของหลายประเทศมีประสิทธิภาพมาก ประกอบกับภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจยังแข็งแกร่ง ทำให้ฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว	มาตรการช่วยเหลือเศรษฐกิจของหลายประเทศมีประสิทธิภาพเพียงประคองเศรษฐกิจ ขณะที่ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจได้รับผลกระทบบางส่วน	มาตรการช่วยเหลือสามารถประคองเศรษฐกิจได้เพียงส่วนน้อย เกิดความเสียหายอย่างหนักในตลาดแรงงานและภาคธุรกิจ ระดับหนี้เสียเพิ่มขึ้นมาก
ภาคการท่องเที่ยวของไทย	มีการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วภายในครึ่งหลังของปี 2020 และเติบโตใกล้เคียงแนวโน้มเดิมในปี 2021	ค่อย ๆ ฟื้นตัวในช่วงครึ่งหลังปี 2020 และเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปในปี 2021 ก่อนที่จะเข้าสู่แนวโน้มเดิมในช่วงต้นปี 2022	ฟื้นตัวค่อนข้างช้า โดยอาจต้องใช้เวลากว่า 2 ปี หลังจบการระบาด กว่าที่จะเข้าสู่แนวโน้มเดิม
ความพร้อมในการฟื้นตัวของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจไทย	พื้นฐานเศรษฐกิจเดิมมีความแข็งแกร่ง ทั้งด้านธุรกิจและแรงงาน กอปรกับนโยบายช่วยเหลือของภาครัฐมีประสิทธิภาพมาก ในการยับยั้งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ การจ้างงาน และภาคประชาชน ทำให้สามารถฟื้นตัวได้อย่างแข็งแกร่ง	พื้นฐานเศรษฐกิจเดิมอ่อนแออยู่แล้ว ขณะที่นโยบายช่วยเหลือของภาครัฐสามารถประคองประคองได้ส่วนหนึ่ง ทำให้ภาคธุรกิจและภาคประชาชน มีความเปราะบางทางการเงินเพิ่มขึ้น รวมถึงระดับหนี้เสียก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน	ความสามารถทางการเงิน (รายได้ ใช้จ่าย ระดับหนี้) ของภาคธุรกิจและครัวเรือนได้รับความเสียหายอย่างมาก อัตราว่างงานสูงต่อเนื่อง ระดับหนี้เสียเพิ่มขึ้นมาก จึงอาจต้องใช้เวลาพอสมควรในการแก้ไขวิกฤติ

■ In Focus - การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยจะเป็นอย่างไร?

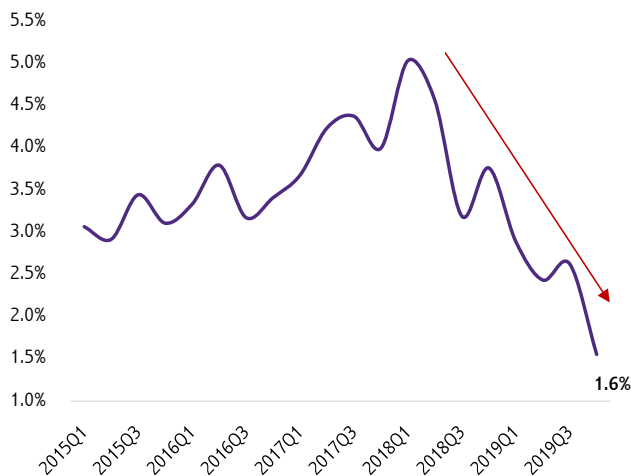
จากการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ EIC มองว่าเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวแบบ U-shape มากที่สุด เนื่องจาก

- 1) เดิมเศรษฐกิจไทยก็มีทิศทางอ่อนแรงอยู่แล้วก่อนจะมีการแพร่ระบาดของ COVID-19 (รูปที่ 4 ซ้าย) ซึ่งเกิดจากสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ ทำให้ภาคการส่งออกของไทยได้รับผลกระทบ และส่งผลไปยังการชะลอตัวของภาคเศรษฐกิจโดยรวม
- 2) จากประมาณการของ IMF เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มฟื้นตัวแบบ U-shape (รูปที่ 4 ขวา) โดยแม้ว่า IMF จะคาดว่าเศรษฐกิจโลกปี 2021 มีแนวโน้มฟื้นตัวได้ดี แต่หากวิเคราะห์ถึงระดับของ GDP ก็จะเห็นได้ว่าทั้งระดับ GDP ของกลุ่มประเทศ Advanced และ Emerging economies ล้วนแต่มีระดับที่ต่ำกว่าเส้นแนวโน้มเดิม (trend) ซึ่งตรงกับนิยาม U-shape ที่ได้กล่าวไปข้างต้น ดังนั้น เมื่อเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างช้า ๆ ก็ย่อมส่งผลต่อภาคส่งออกสินค้าของไทยที่นับเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญของไทย

รูปที่ 4 : เศรษฐกิจไทยอ่อนแรงอยู่แล้วก่อนมี COVID-19 ขณะที่แนวโน้มเศรษฐกิจโลก IMF ก็คาดการณ์ว่ามีแนวโน้มฟื้นตัวแบบ U-shape เช่นกัน

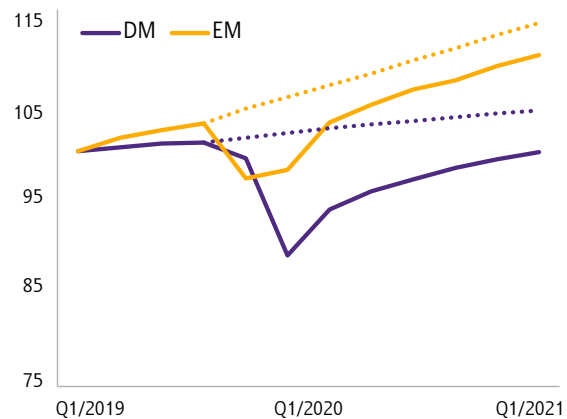
อัตราเติบโตของเศรษฐกิจไทย

หน่วย : %YOY

คาดการณ์เศรษฐกิจโลกของ IMF WEO April 2020

หน่วย : 2019Q1 = 100

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ IMF

- 3) การฟื้นตัวของภาคท่องเที่ยวไทยก็มีแนวโน้มเป็นไปอย่างช้า ๆ เนื่องจากตราบไต้ที่ยังไม่มีวัคซีน การระบาดของ COVID-19 ก็ยังเป็นข้อกังวลสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ จากภาวะเศรษฐกิจโลกที่หดตัวอย่างหนัก ก็ย่อมกระทบถึงรายได้ของนักท่องเที่ยวทั่วโลก รวมถึงการลดขนาดธุรกิจของหลายสายการบินและมาตรการ social distancing ที่จะลดจำนวนผู้โดยสารต่อรอบ จึงทำให้คาดว่าจะต้องใช้เวลาพอสมควรกว่าที่นักท่องเที่ยวจะพร้อมเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศอีกครั้ง
- 4) ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจของไทยจะมีความเปราะบางทางการเงินมากขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจผ่านการใช้จ่ายและการลงทุน โดยแม้ภาครัฐจะออกมาตราการบรรเทาผลกระทบจาก COVID-19 ซึ่งเป็นมาตรการที่ดีในการป้องกันการปิดตัวของบริษัท รวมถึงช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่หากพิจารณาถึงความพร้อมในการฟื้นตัว ก็พบว่าจากเศรษฐกิจไทยที่มีความอ่อนแรงก่อนมี COVID-19 อยู่แล้ว ประกอบกับผลกระทบโดยตรงของ COVID-19 ก็จะทำให้ทั้งภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนมีความเปราะบางเพิ่มขึ้น ผ่านงบดุลที่อ่อนแอลง โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของหนี้ ดังนั้น การฟื้นตัวจึงน่าจะมีทิศทางแบบค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าการฟื้นตัวแบบรวดเร็ว

EIC ทำการประเมินแนวโน้มการฟื้นตัวรายภาคธุรกิจสำคัญ (sector) โดยวิเคราะห์จากภาวะก่อนวิกฤติ (initial conditions), ระดับผลกระทบจาก COVID-19 (degree of impact) และความเร็วในการฟื้นตัว (speed of recovery) พบว่าธุรกิจส่วนมากได้รับผลกระทบจาก COVID-19 และจะใช้ระยะเวลาพอสมควรในการฟื้นตัวโดยธุรกิจที่น่ากังวลมากที่สุดคือธุรกิจร้านอาหารและโรงแรม เพราะเป็นธุรกิจที่มีทั้งความเปราะบางตั้งแต่ก่อนวิกฤติ และได้รับผลกระทบรุนแรง รวมถึงมีแนวโน้มฟื้นตัวช้า

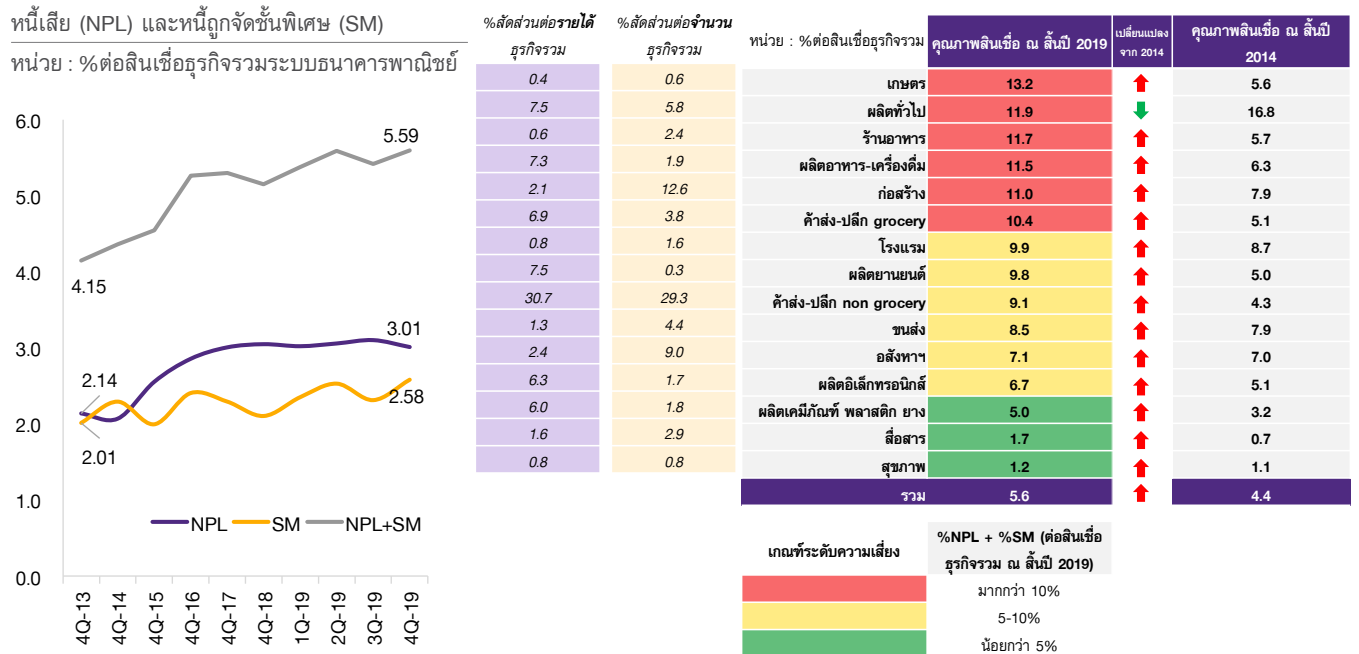
EIC ประเมินแนวโน้มการฟื้นตัวรายภาคธุรกิจสำคัญ (sector) จาก 3 มิติ ได้แก่ ภาวะก่อนวิกฤติ (initial conditions) ของแต่ละภาคธุรกิจ, ระดับผลกระทบจาก COVID-19 โดยเทียบกับระดับรายได้ก่อนเกิดวิกฤติ (degree of impact) และความเร็วในการฟื้นตัวของแต่ละภาคธุรกิจ ซึ่งวัดจากระยะเวลาที่รายได้จะกลับมาเท่าระดับก่อนเกิดวิกฤติ (speed of recovery) โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิเคราะห์ภาวะก่อนวิกฤติ (initial conditions) ของแต่ละภาคธุรกิจ

EIC ประเมินภาวะก่อนวิกฤติของภาคธุรกิจจาก 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) คุณภาพสินเชื่อ 2) ยอดการปิดกิจการ และ 3) สภาพคล่องของกิจการ ซึ่งจะสะท้อนภาวะของภาคธุรกิจทั้งในด้านการเงินและผลการดำเนินการว่ามีความพร้อมหรือความเปราะบางมากน้อยเพียงใดในช่วงก่อนเข้าสู่ภาวะวิกฤติ COVID-19 โดยในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1) **คุณภาพสินเชื่อ** : คุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมา จากข้อมูลสินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ของธนาคารแห่งประเทศไทยในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา ภาคธุรกิจมีผลรวมของหนี้เสีย (non-performing loans หรือ NPL) และหนี้ที่ถูกจัดชั้นพิเศษ (special mention loans หรือ SM) เพิ่มขึ้น (รูป 5) โดย ณ สิ้นปี 2019 เกือบทุกอุตสาหกรรมมีสัดส่วน NPL และ SM เพิ่มขึ้น โดยมีหลายอุตสาหกรรมสำคัญที่มีสัดส่วนดังกล่าวสูงเกิน 10% ต่อสินเชื่อรวม เช่น ธุรกิจการเกษตร การผลิตทั่วไป และร้านอาหาร เป็นต้น

รูปที่ 5 : คุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจโดยลงมาหลายปี

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

■ In Focus - การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยจะเป็นอย่างไร?

2) ยอดการปิดกิจการ : ในทำนองเดียวกัน ทิศทางของการปิดกิจการในภาคธุรกิจก็มีมากขึ้นในอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ภาพรวมการจดทะเบียนเลิกกิจการและการมีสถานะล้มละลายและพิทักษ์ทรัพย์ รวมอยู่ที่ 8.6 พันราย เพิ่มขึ้นจาก 7.9 พันรายในช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า หรือคิดเป็นการเพิ่มขึ้น 8.7%YOY ในช่วง 18 สัปดาห์แรกของปี 2020 และเป็นการเพิ่มขึ้นในเกือบทุกอุตสาหกรรมสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์และส่วนประกอบร้านอาหาร และสื่อสารที่มีอัตราการปิดกิจการที่สูงมากกว่าค่าเฉลี่ยค่อนข้างมาก (รูป 6)

รูปที่ 6 : ทิศทางของการปิดกิจการในภาคธุรกิจก็มีมากขึ้นในอุตสาหกรรมส่วนใหญ่

หน่วย : %YOY	การปิดกิจการ*
ผลิตยานยนต์	77.8
ร้านอาหาร	38.8
สื่อสาร	18.7
โรงแรม	18.6
ผลิตอิเล็กทรอนิกส์	15.9
อสังหา	14.6
ขนส่ง	14.5
ค้าส่ง-ปลีก non grocery	11.0
ผลิตทั่วไป	10.5
ก่อสร้าง	5.4
ผลิตเคมีภัณฑ์ พลาสติก ยาง	4.3
สุขภาพ	2.9
ค้าส่ง-ปลีก grocery	-0.2
ผลิตอาหาร-เครื่องดื่ม	-10.6
เกษตร	-20.8
Total	8.7

*การปิดกิจการในที่นี้ประกอบไปด้วย

- 1) จำนวนบริษัทที่แจ้งเลิกกิจการ
- 2) จำนวนบริษัทที่มีสถานะล้มละลาย
- 3) จำนวนบริษัทที่มีสถานะถูกพิทักษ์ทรัพย์

เกณฑ์ระดับความเสี่ยง	%YOY ของการปิดกิจการในช่วง 4M20
สูง	เพิ่มขึ้นมากกว่า 15%YOY
ปานกลาง	เพิ่มขึ้น 0-15%YOY
ต่ำ	ลดลง

หมายเหตุ : สถานะของบริษัทเป็นข้อมูล ณ อาทิตย์แรกของเดือน พ.ค. 2020

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

3) สภาพคล่องของกิจการ : หลายธุรกิจมีสภาพคล่องไม่มากก่อนเข้าสู่ช่วงวิกฤติ จากข้อมูลงบการเงินนิติบุคคล EIC พบว่าภาคธุรกิจโดยรวมมีกันชนทางการเงิน (cash buffer)¹ อยู่ที่ประมาณ 87 วัน โดยมากกว่าครึ่งของจำนวนธุรกิจทั้งหมดมีกันชนทางการเงินน้อยกว่า 90 วัน นั่นหมายความว่าหากไม่มีรายได้เกิน 3 เดือน กิจการสัดส่วนเกินครึ่งจะไม่สามารถชำระค่าใช้จ่ายประจำได้ ซึ่งจะนำไปสู่การปลดคนงาน การผัดผ่อนชำระหนี้ ไปจนถึงการปิดตัวลงของกิจการ โดยธุรกิจที่มีสภาพคล่องน้อยที่สุดคือ ธุรกิจร้านอาหารและโรงแรม ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่กำลังเผชิญกับผลกระทบโดยตรงจากวิกฤติ COVID-19 (รูปที่ 7) จากการหายไปของนักท่องเที่ยวและการหยุดชะงักของรายได้จากมาตรการ lockdown โดยธุรกิจนี้มีเงินสดสำรองใช้จ่ายประมาณเพียง 43 และ 46 วันตามลำดับเท่านั้น ขณะที่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานอย่างธุรกิจผลิตอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการหดตัวรุนแรงของกำลังซื้อในธุรกิจโรงแรมและร้านอาหาร ก็เป็นอีกกลุ่มธุรกิจที่มีสภาพคล่องต่ำ โดยมีเงินสดสำรองค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 2 เดือน

¹ ในที่นี้ EIC จะประเมินกันชนทางการเงินโดยใช้ตัวชี้วัด Cash Buffer Days คือ จำนวนวันที่กิจการจะสามารถใช้เงินสดที่มีอยู่เพื่อชำระค่าใช้จ่ายประจำในกรณีที่ไม่สามารถมีรายได้เข้ามาหรือเป็นตัวชี้วัดที่เปรียบเทียบระหว่างเงินสดและค่าใช้จ่าย ตามสูตรดังนี้

$$\text{Cash Buffer Days} = \frac{\text{Cash} \times 365}{\text{Operating Expenses} + \text{Income Tax} + \text{Interest Expense}}$$

**รูปที่ 7 : หลายธุรกิจมีสภาพคล่องไม่มากก่อนเข้าสู่ช่วงวิกฤติ หากไม่มีรายได้เกิน 3 เดือน
กิจการสัดส่วนเกินครึ่งจะไม่สามารถชำระค่าใช้จ่ายประจำได้**

	กันชนทางการเงิน	%สัดส่วนของจำนวนบริษัทรวม		%สัดส่วนของจำนวนบริษัทรวม	
	(ค่ากลาง, จำนวนวันของรายจ่าย)	กันชนฯ น้อยกว่า 30 วัน	กันชนฯ น้อยกว่า 60 วัน	กันชนฯ น้อยกว่า 90 วัน	กันชนฯ น้อยกว่า 180 วัน
ผลิตยานยนต์	165	20.8%	30.2%	37.8%	51.7%
ผลิตอิเล็กทรอนิกส์	120	24.5%	35.7%	44.2%	60.2%
สื่อสาร	113	22.6%	35.9%	44.1%	60.9%
ผลิตเคมีภัณฑ์ พลาสติก ยาง	93	28.6%	41.1%	49.4%	64.4%
ก่อสร้าง	93	27.6%	40.8%	49.5%	63.9%
สุขภาพ	92	27.0%	39.5%	49.3%	70.6%
ค้าส่ง-ปลีก non grocery	92	25.9%	40.1%	49.4%	66.2%
ขนส่ง	82	29.1%	43.1%	52.1%	66.2%
อสังหาฯ	78	29.4%	40.0%	53.5%	66.7%
ค้าส่ง-ปลีก grocery	77	28.9%	43.6%	53.4%	69.1%
เกษตร	63	33.8%	48.8%	59.3%	71.7%
ผลิตอาหาร-เครื่องดื่ม	59	35.6%	50.3%	59.8%	73.8%
โรงแรม	46	37.2%	57.5%	67.2%	82.8%
ร้านอาหาร	43	40.1%	58.4%	68.5%	83.0%
รวม	87	27.7%	41.7%	50.9%	66.9%

เกณฑ์ระดับความเสี่ยง	กันชนทางการเงิน
	น้อยกว่า 2 เดือน
	2-4 เดือน
	มากกว่า 4 เดือน

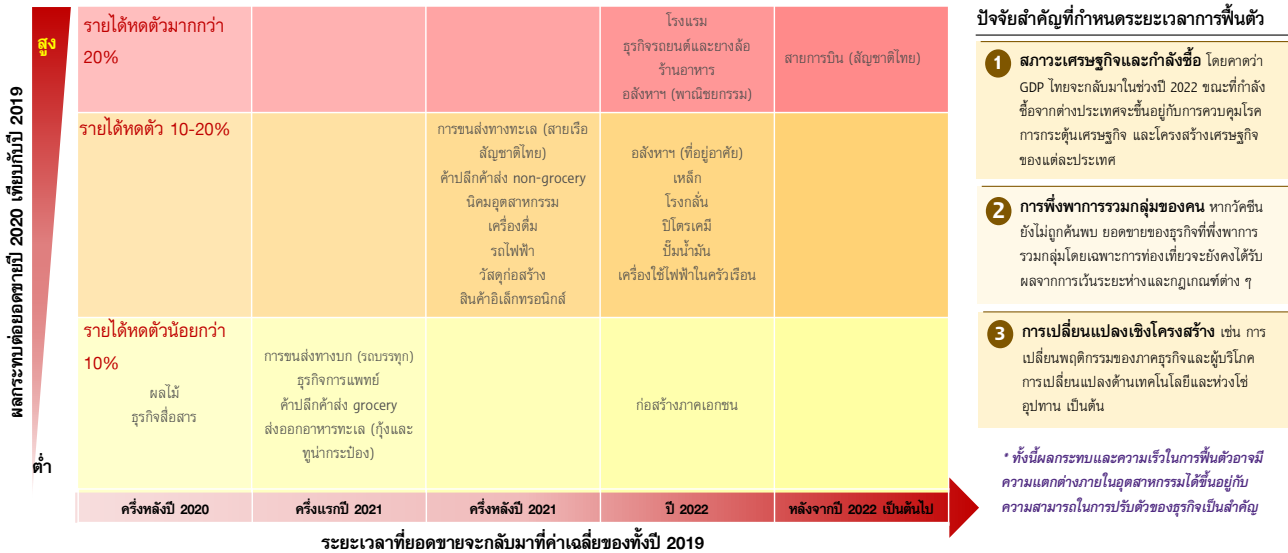
หมายเหตุ : ข้อมูลงบดุลเมื่อปี 2018 ประกอบไปด้วย 115,855 บริษัทที่มีข้อมูลเพียงพอต่อการคำนวณ

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

วิเคราะห์ระดับผลกระทบจาก COVID-19 (degree of impact) และความเร็วในการฟื้นตัว (speed of recovery)

รูปที่ 8 : วิกฤติ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อธุรกิจในช่วงกว้าง แต่ผลกระทบและระยะฟื้นตัวจะแตกต่างกัน โดยธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และสินค้าคงทนที่พึ่งพาสินเชื่อ (อสังหาริมทรัพย์และรถยนต์) จะถูกกระทบรุนแรงและใช้เวลาฟื้นตัวนานที่สุด

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กลุ่มธุรกิจที่ได้รับผลกระทบมาก คือธุรกิจเกี่ยวกับภาคการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการ lockdown และ social distancing และภาคการส่งออกซึ่งคาดว่าจะการฟื้นตัวของธุรกิจเหล่านี้จะใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน เนื่องจากต้องอาศัยความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว รวมถึงการฟื้นตัวของกำลังซื้อของผู้บริโภค โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าคงทนที่ได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจทั้งตลาดส่งออกและตลาดในประเทศ อาทิ ธุรกิจรถยนต์ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยมีรายละเอียดสำคัญสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ภาคการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดและจะใช้เวลาฟื้นตัวนานที่สุด

- โดยการท่องเที่ยวจะได้รับผลกระทบหนักจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่หายไปจำนวนมาก รวมถึงจำนวนทริปในประเทศของนักท่องเที่ยวไทยก็จะหดตัวลงเช่นกัน ในส่วนของการฟื้นตัว คาดว่านักท่องเที่ยวต่างชาติจะฟื้นตัวขึ้นอย่างช้า ๆ โดยในระยะแรก จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจะเริ่มฟื้นตัวจากการที่ภาครัฐอาจอนุญาตให้นักท่องเที่ยวจากบางประเทศที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อใหม่น้อยสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้ (travel bubble) และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจะเร่งตัวสอดคล้องกับจำนวนประเทศที่เข้ามาอยู่ใน travel bubble กับไทย โดยคาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจะฟื้นตัวจนถึงระดับเทียบเท่ากับปี 2019 ได้ในปี 2022 และกลับมาขยายตัวได้หลังจากนั้น หากวัคซีนป้องกันโรค COVID-19 ถูกคิดค้นได้สำเร็จและมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายโดยจะส่งผลให้ผลประกอบการธุรกิจโรงแรมฟื้นตัวตามในช่วงครึ่งหลังของปี 2022 ขณะที่สายการบินสัญชาติไทยจะใช้เวลาฟื้นตัวนานกว่าจากรายได้ที่ลดลงไปค่อนข้างสูงในช่วงการระบาดของโรค COVID-19 และผลกระทบจากการลดจำนวนเครื่องบินลงบางส่วน ซึ่งทำให้สายการบินของไทยต้องใช้เวลานานขึ้นในการเพิ่มจำนวนเที่ยวบินให้ใกล้เคียงกับระดับเดิม
- **EIC** คาดว่ารายได้ของธุรกิจสายการบินของไทยในปี 2020 จะปรับลดลงกว่า 64%YOY มาอยู่ที่ราว 72,000 ล้านบาท ส่งผลให้สายการบินต่าง ๆ ต้องเร่งปรับตัวในหลายรูปแบบเพื่อให้สามารถประคองตัวผ่านพ้นวิกฤติได้ ได้แก่ การลดค่าใช้จ่ายคงที่ที่เหลือน้อย เช่น ค่าเช่าเครื่องบิน ค่าใช้จ่ายพนักงาน การให้ผู้โดยสารเปลี่ยนเที่ยวบินแทนการคืนค่าโดยสาร และการหารายได้เพิ่มเติม เช่น การขายตั๋วล่วงหน้าแบบ voucher การขนส่งสินค้าทางอากาศและการขายอาหารออนไลน์ เป็นต้น โดยภาครัฐยังได้เข้ามาช่วยเหลือผ่านการลดค่าธรรมเนียมและความช่วยเหลือทางการเงิน แม้ว่าหลายสายการบินได้เริ่มกลับมาให้บริการเส้นทางบินในประเทศตั้งแต่เดือนพฤษภาคม แต่ก็มีความมาตรการ social distancing อย่างเข้มงวด เช่น การงดเสิร์ฟอาหาร การเว้นที่นั่งตรงกลาง ส่งผลให้ปริมาณที่นั่งปรับลดลงกว่า 20%-30% และทำให้สายการบินต่างปรับเพิ่มค่าโดยสารในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อชดเชยรายได้ที่หายไป โดยผลกระทบดังกล่าว ทำให้สายการบินต้องใช้เวลานานขึ้นในการเพิ่มจำนวนเที่ยวบินและพนักงานให้มีปริมาณการให้บริการที่ใกล้เคียงกับระดับเดิม

- ในส่วนของธุรกิจโรงแรม EIC คาดว่ารายได้ของธุรกิจโรงแรมจะหดตัวลงกว่า 59%YOY ในปี 2020 โดยที่ผ่านมาธุรกิจโรงแรมได้มีการปรับตัวในหลายรูปแบบเพื่อสร้างกระแสเงินสดมาหล่อเลี้ยงธุรกิจในช่วงที่ไม่มีนักท่องเที่ยว เช่น การขายแพ็คเกจเช้าพักล่วงหน้าในราคาต่ำกว่าปกติ การให้บริการห้องพักระยะยาวแก่ผู้ที่ต้องการกักตัว รวมถึงการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มแบบ delivery หรือ drive-thru นอกจากนี้ ธุรกิจโรงแรมยังต้องปรับรูปแบบการให้บริการ หากสามารถเปิดให้บริการได้อีกครั้งเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้เข้าพัก อาทิ การเปิดให้บริการห้องพักเพียงครึ่งหนึ่งเพื่อสนับสนุนมาตรการ social distancing งดให้บริการอาหารแบบบุฟเฟ่ต์และบาร์ ซึ่งจะทำให้โรงแรมมีรายได้ลดลง นอกจากนี้ ธุรกิจโรงแรมจะได้รับผลกระทบด้านรายได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจและจำนวนงานประชุมสัมมนาที่มีแนวโน้มฟื้นตัวได้ช้า

2) มาตรการปิดเมือง (lockdown) ส่งผลให้เกิดการชะงักงันของรายได้ในกลุ่มธุรกิจที่ถูกสั่งปิด นอกจากนี้ กำลังซื้อที่ลดลงและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคจะส่งผลต่อการฟื้นตัวของธุรกิจที่อยู่ในกลุ่มสินค้าไม่จำเป็น

- ภาวะเศรษฐกิจและกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ลดลงมาก ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่หายไป และมาตรการปิดศูนย์การค้า ส่งผลให้คาดว่าธุรกิจค้าปลีกปี 2020 จะหดตัวที่ -14%YOY โดยธุรกิจค้าปลีกที่ได้รับผลกระทบมากคือ ร้านค้า non-grocery ซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าที่ไม่จำเป็น อาทิ สินค้าแฟชั่น เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ที่ถูกสั่งปิดในช่วงปิดเมือง (lockdown) รวมถึงการที่ผู้บริโภคชะลอการบริโภคอย่างมาก ขณะที่ร้าน grocery ซึ่งเป็นสินค้าจำเป็นยังเปิดให้บริการในช่วงปิดเมือง (lockdown) ได้รับผลกระทบค่อนข้างจำกัด อีกทั้งผู้บริโภคยังมีพฤติกรรม panic buy โดยมีการกักตุนสินค้าจำเป็นบางอย่างในระยะสั้น นอกจากนี้ COVID-19 ยังส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตาม สินค้าออนไลน์ที่ยังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อยเพียงราว 2-3% ของมูลค่าตลาดค้าปลีกโดยรวม ส่งผลให้โดยภาพรวมธุรกิจค้าปลีกยังมีแนวโน้มหดตัว ทั้งนี้ EIC คาดการณ์มูลค่าตลาดค้าปลีกปี 2020 จะหดตัวที่ -14%YOY หรือคิดเป็นเม็ดเงินที่หายไปราว 5 แสนล้านบาทจากมูลค่าตลาดค้าปลีกปี 2019 ที่อยู่ที่ราว 3.5 ล้านล้านบาท สำหรับแนวโน้มการฟื้นตัวคาดว่ากลุ่ม Grocery จะฟื้นตัวได้เร็วกว่า Non-grocery เนื่องจากเป็นสินค้าจำเป็นและผู้บริโภคลดการบริโภคลงไม่มากนัก ขณะเดียวกันผู้บริโภคยังระมัดระวังในการใช้จ่ายในกลุ่มสินค้าไม่จำเป็นจากภาวะเศรษฐกิจที่ยังอ่อนแอ ในระยะต่อไปเมื่อการจ้างงานและกำลังซื้อกลับมาฟื้นตัว คาดว่าจะเห็นภาพการฟื้นตัวของธุรกิจกลุ่ม non-grocery กลับมาได้ในช่วงครึ่งหลังของปี 2021
- ธุรกิจร้านอาหารได้รับผลกระทบอย่างมากจากการไม่อนุญาตให้รับประทานภายในร้าน รวมถึงการชะลอตัวของรายได้จากนักท่องเที่ยวโดยคาดว่าตลาดร้านอาหารจะหดตัวราว 40-50%YOY ทั้งนี้แม้ว่าร้านอาหารจะมีการปรับตัวโดยหันมาขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น แต่โดยรวมยอดขายจากช่องทาง delivery รวมถึงประเภทส่งกลับบ้าน (takeaway) ซึ่งแม้จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอที่จะมาชดเชยยอดขายจากหน้าร้านที่ปรับลดลงมาก นอกจากนี้ สินค้าที่มี margin สูง เช่น เครื่องดื่มและของหวานขายได้น้อยลงเมื่อลูกค้าสั่งเป็น delivery หรือ takeaway โดยก่อนเกิด

■ In Focus - การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยจะเป็นอย่างไร?

COVID-19 สัดส่วนการขายอาหารผ่านหน้าร้านอยู่ที่ราว 60% ของมูลค่าตลาดร้านอาหารโดยรวม EIC ประเมินภาพรวมผลกระทบจาก COVID-19 จะส่งผลให้มูลค่าตลาดร้านอาหารปรับลดลงราว 40-50% จากผลกระทบของมาตรการ lockdown ขณะที่การฟื้นตัวคาดว่าจะจะเป็นไปอย่างช้า ๆ เนื่องจากแม้ว่าจะเริ่มมีการผ่อนคลายมาตรการแล้ว แต่ผู้ประกอบการยังมีข้อจำกัดที่ต้องดำเนินธุรกิจในลักษณะของ social distancing ส่งผลให้ต้องดำเนินธุรกิจภายใต้การควบคุม อาทิ จำกัดจำนวนผู้เข้าใช้บริการ การวางมาตรการรักษาความสะอาด และงดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยวยังคงได้รับผลกระทบจากนักท่องเที่ยวที่ยังไม่กลับมาฟื้นตัวได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่งผลให้ยอดขายยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่นัก อย่างไรก็ตาม ยอดขายส่วนหนึ่งจะถูกชดเชยด้วยการที่ร้านอาหารปรับตัวหันมาเน้นขายผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น ทั้งนี้ หากกำลังซื้อและความเชื่อมั่นของผู้บริโภคกลับมาฟื้นตัวเต็มที่ ประกอบกับนักท่องเที่ยวเริ่มกลับมาฟื้นตัวเต็มที่ คาดว่าธุรกิจร้านอาหารน่าจะกลับมาฟื้นตัวสู่ระดับก่อนเกิด COVID-19 ได้ในปี 2022

3) ภาคธุรกิจส่งออกได้รับผลกระทบจาก supply chain disruption และความต้องการจากตลาดปลายทางที่ลดลงตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ซบเซา โดยแนวโน้มการฟื้นตัวจะขึ้นอยู่กับการปรับตัวขึ้นของภาวะเศรษฐกิจโลกและกำลังซื้อของผู้บริโภคภายหลังจากวิกฤตินี้จบลง

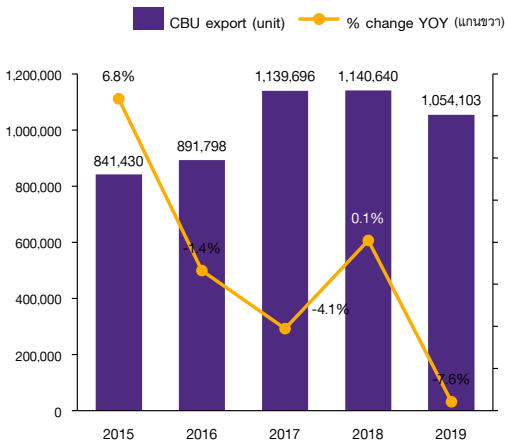
- สินค้าส่งออกที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างน้อยจากวิกฤติครั้งนี้และมีโอกาสฟื้นตัวกลับสู่ภาวะปกติได้เร็วกว่าสินค้ากลุ่มอื่นคือ อาหารและสินค้าเกษตรแปรรูป เพราะเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพและมี demand elasticity ต่ำ อีกทั้งยังเป็นที่ต้องการจากตลาดโลกมากขึ้นในช่วงมาตรการ lockdown เช่น ข้าวสาร, ไก่สดแช่เย็นแช่แข็งและไก่แปรรูป, อาหารทะเลแช่แข็ง, อาหารกระป๋องและอาหารแปรรูป, บะหมี่สำเร็จรูป และเครื่องปรุงรส เป็นต้น ซึ่งแม้ว่าการส่งออกสินค้าบางประเภท เช่น ผลไม้สดแช่เย็นแช่แข็ง จะหดตัวลงในช่วงไตรมาสแรกที่ผ่านมา ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านการขนส่งและกระจายสินค้าจากการปิดด่าน/ปิดท่าเรือ ตามมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส แต่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดดีขึ้นและประเทศต่าง ๆ เริ่มผ่อนคลายความเข้มงวดของมาตรการต่าง ๆ ลง จนทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเริ่มกลับมาเป็นปกติ EIC คาดว่าสินค้ากลุ่มนี้จะมีโอกาสฟื้นตัวได้เร็ว เนื่องจากเป็นสินค้าที่ผู้ส่งออกไทยมีศักยภาพในการแข่งขันและมีความต้องการจากตลาดปลายทางที่แข็งแกร่งเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว โดยคาดว่าจะเริ่มเห็นการฟื้นตัวของยอดขายกลับมาอยู่ในระดับเดียวกับช่วงก่อน COVID-19 ได้ในช่วงครึ่งแรกของปี 2021 เป็นต้นไป สอดคล้องกับการทยอยฟื้นตัวขึ้นของภาวะเศรษฐกิจและกำลังซื้อของผู้บริโภคในตลาด
- ขณะที่กลุ่มสินค้าที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างรุนแรง ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มสินค้าขั้นกลาง (intermediate goods) สำหรับป้อนเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตของภาคอุตสาหกรรมอีกทอดหนึ่ง เช่น อุปกรณ์และส่วนประกอบยานยนต์, ผลิตภัณฑ์ยางพาราแปรรูปกลางน้ำ และเม็ดพลาสติก เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจาก supply chain disruption และภาวะเศรษฐกิจโลกโดยรวมที่หดตัวลง ตัวอย่างเช่น การส่งออกอุปกรณ์และส่วนประกอบยานยนต์ รวมทั้งยางแผ่นรมควันและยางแท่งที่หดตัวลงตามความต้องการจากอุตสาหกรรมปลายทางอย่างอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ หรือการส่งออกเม็ดพลาสติกของไทยปรับลดลงมากตามการชะลอตัวของความต้องการใช้พลาสติกในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของประเทศคู่ค้า นอกจากนี้การใช้เม็ดพลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติกในประเทศยังมีแนวโน้มหดตัวตามภาวะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้พลาสติก เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมก่อสร้าง
- สำหรับการส่งออกสินค้าคงทนอย่างรถยนต์สำเร็จรูป ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ซบเซาและกำลังซื้อของผู้บริโภคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศคู่ค้าหลักของไทยที่หายไป EIC คาดว่าการฟื้นตัวของการส่งออกรถยนต์นั้นจะต้องอาศัยระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนาน เพราะนอกจากจะเป็นการใช้เงินก้อนใหญ่แล้ว (big ticket items) ยังเป็นการสร้างภาระหนี้ที่ยาวนานให้กับผู้บริโภคบางกลุ่มอีกด้วย ดังนั้น ผู้บริโภคจึงมีแนวโน้มที่จะลดการใช้ที่ไม่จำเป็นในส่วนนี้ลง โดยการฟื้นตัวของยอดขายสินค้ากลุ่มนี้จะกลับไปอยู่ที่ระดับค่าเฉลี่ยในช่วงก่อนเกิด COVID-19 ในปี 2022

รูปที่ 9 : การส่งออกรถยนต์สำเร็จรูปของไทย ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ทั้งจากปัญหา supply chain disruption และเศรษฐกิจโลกที่ซบเซา ซึ่งกระทบต่อกำลังซื้อโดยเฉพาะในประเทศคู่ค้าหลักของไทย

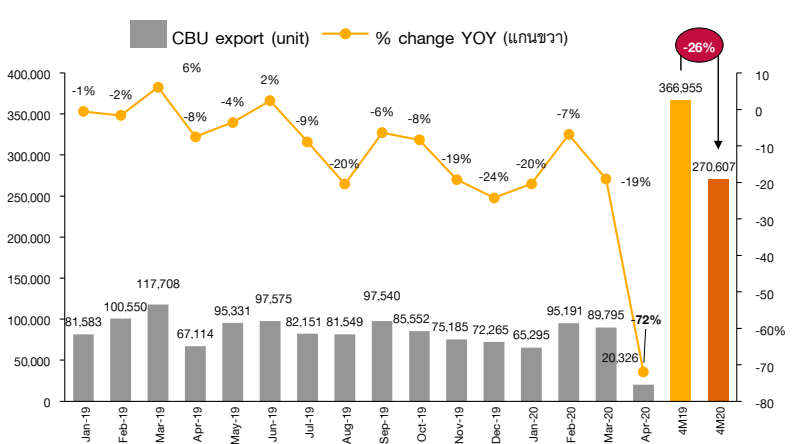
ยอดส่งออกรถยนต์สำเร็จรูป (รายปี)

หน่วย : %YOY

ยอดส่งออกรถยนต์สำเร็จรูป (รายเดือน)

หน่วย : คำน (LHS), %YOY (RHS)

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

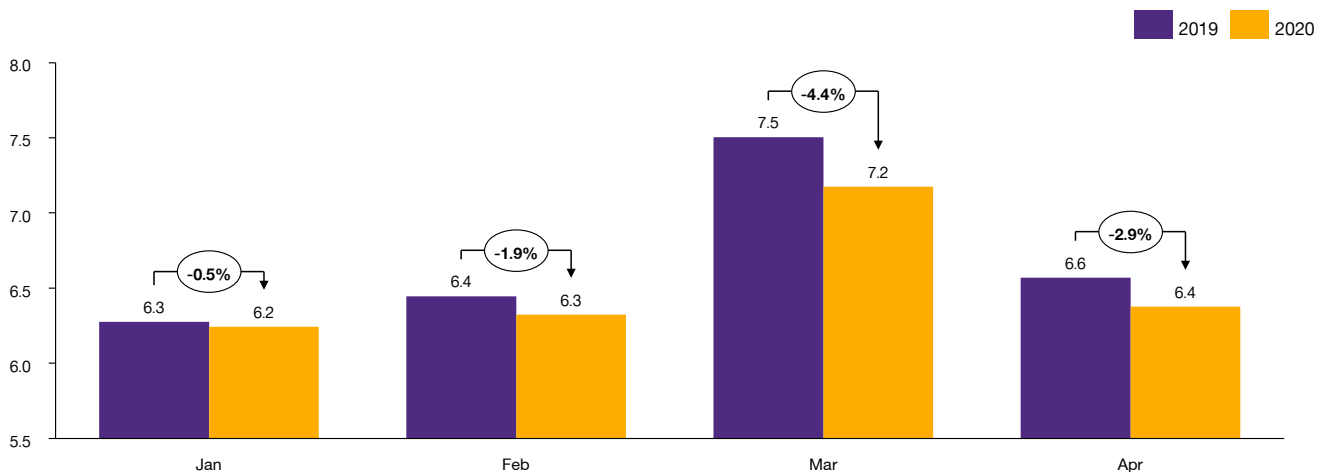
4) ธุรกิจขนส่งสินค้าและน้ำมันเชื้อเพลิงได้รับผลกระทบจากมาตรการปิดเมือง (lockdown) และการหดตัวของภาคส่งออก โดยธุรกิจน้ำมันเชื้อเพลิงยังได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันที่ตกต่ำด้วย

- ในส่วนของธุรกิจขนส่งสินค้า มาตรการปิดเมืองและปิดประเทศ (lockdown) ได้สร้างผลกระทบต่อการขนส่งสินค้า ทั้งทางถนน ทางน้ำ และทางอากาศ ใน 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) การปิดเมืองทำให้เกิดการหยุดชะงักด้านการให้บริการ การขนส่งสินค้า 2) การบังคับใช้มาตรการศุลกากรและตรวจคัดกรอง ณ จุดผ่านแดน ที่มีความเข้มงวดยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้เกิดความแออัดและความล่าช้าในการขนส่ง และ 3) การปิดเมืองทำให้เกิดการขาดแคลนวัตถุดิบชั้นกลางที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้การผลิตสินค้าบางชนิดต้องปรับลดลงและทำให้ความต้องการขนส่งสินค้าของภาคการผลิตลดลงตามไปด้วย โดยผลกระทบดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณขนส่งสินค้าของไทยในทุกรูปแบบปรับลดลง

รูปที่ 10 : ความต้องการขนส่งสินค้าของภาคการผลิตที่ลดลง ส่งผลให้การขนส่งทางน้ำซึ่งประเมินจากปริมาณตู้คอนเทนเนอร์ผ่านท่าเรือแหลมฉบังลดลงกว่า -2.6%YOY ในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2020

ปริมาณตู้คอนเทนเนอร์ผ่านท่าเรือแหลมฉบัง

หน่วย : แส่น TEU

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของการท่าเรือแห่งประเทศไทย

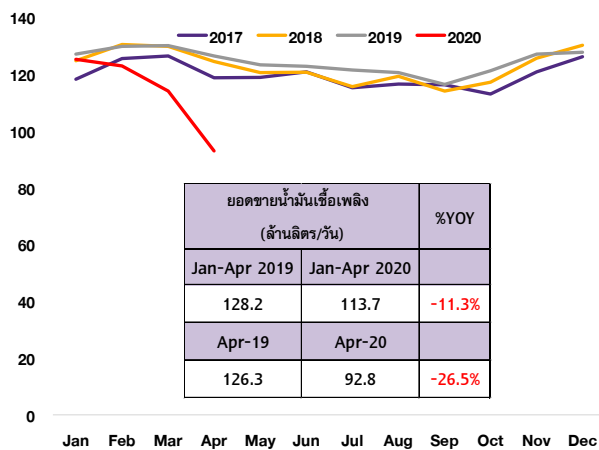
■ In Focus - การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยจะเป็นอย่างไร?

- ธุรกิจขนส่งสินค้ามีแนวโน้มใช้ระยะเวลาฟื้นตัวไม่ยาวนานนักโดยเฉพาะธุรกิจการขนส่งทางบกที่ใช้รถบรรทุกและการขนส่งสินค้าทางทะเล ซึ่งคาดว่าจะระยะฟื้นตัวจะอยู่ในช่วงครึ่งแรกของปี 2021 และครึ่งหลังของปี 2021 ตามลำดับ โดยมีแรงสนับสนุนจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ความต้องการขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้าและการส่งออกที่ฟื้นตัวตามการผลิตของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม และความต้องการขนส่งสินค้าที่ซื้อ-ขายสินค้าผ่านทาง E-commerce ที่ปรับเพิ่มขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคในช่วง COVID-19 ในขณะที่ธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศอาจใช้ระยะเวลาฟื้นตัวนานกว่า โดยอาจฟื้นตัวในช่วงไตรมาสที่ 3 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2021 เนื่องจากการขนส่งสินค้าทางอากาศต้องอาศัยการกลับมาให้บริการ ในเส้นทางระหว่างประเทศของสายการบินต่าง ๆ โดยในปัจจุบันผู้รับจัดส่งสินค้าระหว่างประเทศ (freight forwarder) ได้เริ่มปรับตัวโดยการเช่าเหมาลำเครื่องบินเพื่อทำการขนส่งสินค้าแล้ว อีกทั้งสายการบินหลักของไทย ได้เริ่มปรับเครื่องบินให้รองรับการขนส่งสินค้าเพิ่มขึ้นซึ่งจะช่วยลดปัญหาการขาดแคลนเที่ยวบินสำหรับขนส่งสินค้าได้บางส่วน
- ปริมาณการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศลดลงจากผลกระทบการปิดเมือง โดยจากการค้าขายที่ซบเซา ผู้คนหลีกเลี่ยงการเดินทาง การกักตัวและทำงานที่บ้าน ทำให้การขนส่งสินค้าและการเดินทางลดลง ซึ่ง EIC คาดว่ารายได้ของธุรกิจค้าน้ำมันเชื้อเพลิงจะกลับมาสู่ระดับเดียวกับช่วงก่อนที่มีการแพร่ระบาดของ COVID-19 ภายในครึ่งแรกของปี 2022 จากความต้องการใช้น้ำมันดีเซลและเบนซิน (ซึ่งมีสัดส่วนความต้องการใช้สูงที่สุด) ที่จะค่อย ๆ ปรับระดับสูงขึ้นหลังการปลดมาตรการ lockdown ในประเทศ และธุรกิจต่าง ๆ กลับมาดำเนินการได้ อย่างไรก็ตาม น้ำมันอากาศยานจะฟื้นตัวช้าที่สุด โดยคาดว่าจะฟื้นตัวได้ในช่วงครึ่งหลังของปี 2022 ตามการฟื้นตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวและเที่ยวบิน โดยการฟื้นตัวของรายได้ในธุรกิจน้ำมันจะขึ้นอยู่กับความต้องการใช้น้ำมันและราคาน้ำมันในตลาดโลก

รูปที่ 11 : ปริมาณการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงรวมของไทยเดือนเม.ย. 2020 หดตัว 27%YOY โดยปริมาณการจำหน่ายน้ำมันอากาศยานหดตัวมากที่สุดที่ 89%YOY เนื่องจาก COVID-19 ทำให้สายการบินต่าง ๆ ต้องลดเที่ยวบิน/หยุดบิน

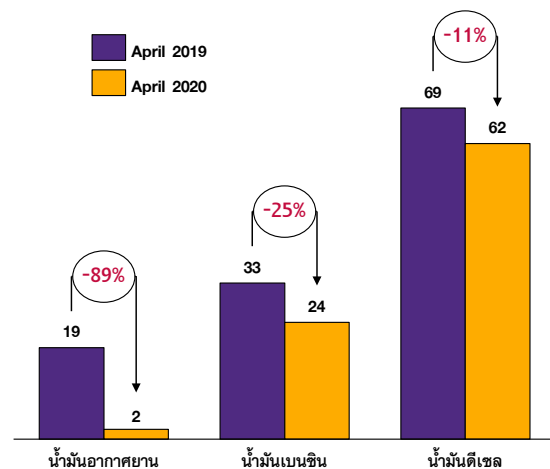
ปริมาณการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงของไทย

หน่วย : ล้านลิตรต่อวัน

ปริมาณการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงรายประเภท

หน่วย : ล้านลิตรต่อวัน

หมายเหตุ : น้ำมันเชื้อเพลิงประกอบด้วย น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล น้ำมันอากาศยาน และน้ำมันเตา

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกรมธุรกิจพลังงาน

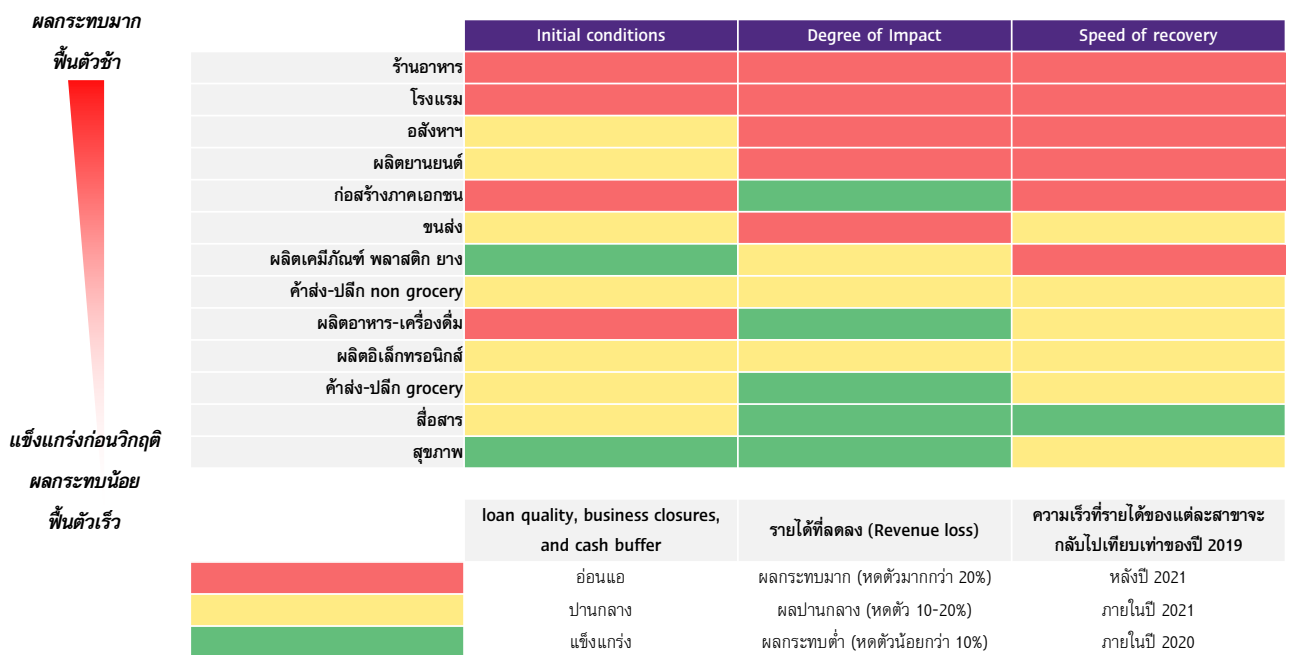
สรุปการวิเคราะห์จากทั้ง 3 มิติข้างต้น : initial conditions, degree of impact และ speed of recovery

ภาคธุรกิจสำคัญของไทยล้วนได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ผ่านช่องทางการท่องเที่ยว ภาวะซบเซาของเศรษฐกิจโลก และการปิดเมือง (lockdown) ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วย 3 หลักเกณฑ์ข้างต้น **EIC พบว่าธุรกิจที่น่ากังวลมากกว่าภาคธุรกิจอื่นคือธุรกิจร้านอาหาร และโรงแรม** เนื่องจากมีทั้งความเปราะบางก่อนวิกฤติอยู่แล้ว และยังได้รับผลกระทบมาก รวมถึงมีแนวโน้มฟื้นตัวช้า ขณะที่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การผลิตยานยนต์ การขนส่ง (ทั้งในส่วนของการขนส่งผู้โดยสารและการขนส่งสินค้า) และเคมีภัณฑ์ พลาสติก ยาง เป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบมากและมีแนวโน้มฟื้นตัวช้าเช่นกัน แต่ระดับความเปราะบางของธุรกิจก่อนวิกฤติ จะไม่ได้น่ากังวลมากเท่ากับธุรกิจอาหารและโรงแรม

ในส่วนของธุรกิจที่ไม่ได้เปราะบางมากก่อนวิกฤติ ได้รับผลกระทบน้อย และฟื้นตัวเร็ว คือ ธุรกิจสุขภาพและการสื่อสาร ส่วนธุรกิจประเภทอื่น ๆ มีความพร้อมก่อนวิกฤติ ระดับผลกระทบ และแนวโน้มฟื้นตัวที่แตกต่างกันไป โดยมีรายละเอียด ดังรูปที่ 12 ■

รูปที่ 12 : ธุรกิจร้านอาหารและโรงแรมเป็นธุรกิจที่มีทั้งความเปราะบางก่อนวิกฤติ ได้รับผลกระทบมาก และฟื้นตัวช้า ขณะที่ธุรกิจที่ไม่ได้เปราะบางมากก่อนวิกฤติ ได้รับผลกระทบน้อย และฟื้นตัวเร็ว คือ ธุรกิจเกี่ยวกับสุขภาพ และการสื่อสาร

เปราะบางก่อนวิกฤติ

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC